

KOMPLET ZA USPOSABLJANJE

ZA PREPREČEVANJE SITUACIJ
POTENCIALNEGA SPOLNEGA
NASILJA NAD OTROKI IN MLADIMI
V ŠPORTU TER ODZIV NANJE

European Commission (Erasmus+) & Council of Europe (Enlarged Partial Agreement on Sport)

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT**

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

KOMPLET ZA USPOSABLJANJE

ZA PREPREČEVANJE SITUACIJ POTENCIALNEGA SPOLNEGA NASILJA NAD OTROKI IN MLADIMI V ŠPORTU TER ODZIV NANJE

Komplet za usposabljanje je bil razvit kot del skupnega projekta Evropske unije (EU) in Sveta Evrope (COE), projekta Pro Safe Sport+ »Stop spolnemu nadlegovanju in zlorabam otrok v športu«, ki dopolnjuje druge vire za ozaveščanje, ki jih je razvil projekt (glejte spodaj). Zagotavlja informacije in vsebine za usposabljanje **za pomoč tistim, ki imajo vplivne položaje na področju športa, pri preprečevanju potencialnega spolnega nasilja v športu in odzivanju nanj.**

Ciljne skupine

- Trenerji/inštruktorji
- Športni vaditelji
- Trenerji
- Učitelji športne vzgoje

Cilji

- Razumeti, kaj je spolno nasilje na področju športa, da ga lahko preprečimo.
- Ustrezno se odzvati v primerih spolnega nasilja ali suma spolnega nasilja.
- Navedi informacije o obstoječih podpornih storitvah in/ali linijah za pomoč.
- Izvajati preventivne ukrepe – izogibati se rizičnim situacijam oz. jih omejiti.

Vsebina

Komplet za usposabljanje vsebuje sklop šestih informativnih listov:

- **1. Dejstva in statistika** – spolno nasilje nad otroki in mladimi v športu.
- **2. Pravni in regulativni okviri** – katera zakonodaja, konvencije, regulativno okviri, standardi in smernice dobre prakse nam pomagajo pri preprečevanju spolnega nasilja nad otroki in mladimi ter odzivanju nanj?
- **3. Zaščita žrtev** – kako prepoznati spolno nasilje.
- **4. Zaščita žrtev** – odziv na sum ali obtožbe glede spolnega nasilja.
- **5. Preprečevanje spolnega nasilja** – preprečevanje spolnega nasilja nad otroki in mladimi v športu in prek njega.
- **6. Izobraževanje in ozaveščanje** – kako ozaveščati o spolnem nasilju v športu in kako odpreti temo za razpravo.

Stop spolnim zlorabam otrok v športu: Pro Safe Sport+

Skupni projekt EU in COE »Pro Safe Sport« poziva k ponovni politični pozornosti ter razvoju politik in strateških ukrepov za preprečevanje spolnega nasilja nad otroki v športu in boj proti njemu.

Natančneje, njegov cilj je povečati zavezanost vladnih in nevladnih organizacij (javnih organov, ki se ukvarjajo s športom in otrokovimi pravicami, športnih in drugih zainteresiranih organizacij) k tej temi z orodji za ozaveščanje in viri za krepitev zmogljivosti.

Poleg kompleta za usposabljanje smo razvili še:

- **Video posnetek**
- **Spletno središče z viri za promocijo obstoječih praks in zagotavljanje konkretnih nasvetov**
- **Skupino evropskih strokovnjakov**

**Vabimo vas, da uporabite te vire,
podprete to pobudo in jo delite še z drugimi!
VKLJUČITE SE!**

www.coe.int/sport/PSS

 @ProSafeSport

 pro-safe-sport@coe.int

Kontakt v Sloveniji

 voice@fsp.uni-lj.si

Najlepša zahvala gre Safe Sport International, zlasti Anne Tiivas in Kari Fasting, za razvoj vsebine tabel, in The Media Group za grafično oblikovanje.

Za mnenja, izražena v tem delu, so odgovorni avtorji in ne odražajo nujno uradne politike Sveta Evrope.

Vse zahteve glede reprodukcije ali prevoda dokumenta v celoti ali njegovega dela se naslovi na Direktorat za komuniciranje (F-67075 Strasbourg Cedex ali publishing@coe.int).

Vsa druga korespondenca v zvezi s to publikacijo mora biti naslovljena na Generalni direktorat za demokracijo, Razširjeni delni sporazum o športu (EPAS).

Zasnova naslovnice: Oddelek za izdelavo dokumentov in publikacij (SPDP), Svet Evrope

Postavitev: www.themediagroup.co.uk

© Svet Evrope, december 2017

DEJSTVA IN STATISTIKA

Spolno nasilje nad otroki in mladimi v športu

— Kaj je spolno nasilje?

Spolno nasilje je širok izraz, ki vključuje spolno nadlegovanje in spolno zlorabo ter ga lahko opredelimo kot spolno dejanje, ki ga stori ali poskuša storiti druga oseba brez privolitve žrtve ali zoper nekoga, ki v dejanje ne more privoliti ali ga zavrniti (Basile *in dr.*, 2014). Spolna zloraba je običajno opredeljena kot katera koli spolna dejavnost, ki vključuje otroka, ki ne razume in ne more informirano privoliti ali ki razvojno ni pripravljen in ne more privoliti. Spolno nadlegovanje se nanaša na vedenje do posameznika ali skupine, ki vključuje seksualizirano verbalno, neverbalno ali fizično vedenje, namerno ali nenamerno, zakonito ali nezakonito, ki temelji na zlorabi moči in zaupanja in ki ga žrtev ali prisotna oseba zaznava kot nezaželeno ali prisiljeno (Mednarodni olimpijski komite, 2007). V ta koncept so vključena brezkontaktna spolna dejanja (npr. poziranje za pornografske fotografije ali zapeljevanje na spletu).

— Kako pogosto se dogaja?

Raziskave kažejo, da je vsak peti otrok ali mladostnik v Evropi žrtev ene od oblik spolnega nasilja (Svet Evrope, 2007). V športu so raziskave na to temo razmeroma nove in so na voljo le v omejenem izboru držav. Študije o spolnem nadlegovanju v športu razkrivajo ocene pogostosti med 3 % in 52 %, pri spolni zlorabi pa med 0,2 % in 9,7 % (Parent *in Fortier*, 2017). Razlike v ocenah lahko razložimo z razlikami v uporabljeni metodologiji in opredelitvah. Ali so te velike razlike posledica resničnih razlik v tveganju spolne zlorabe/nasilja v različnih kulturah, o katerih so poročali, ali konceptualne razlike, še vedno ni jasno. V vsakem primeru, če študije v opredelitvi spolnega nasilja vključujejo zlorabe vrstnikov in nekontaktna primere, to verjetno znatno poveča stopnjo pojavnosti.

— Kdo so žrtve spolnega nasilja v športu?

Spolno nasilje je lahko usmerjeno na katerega koli športnika, ne glede na starost, športne sposobnosti, spol, narodnost, raso ali etnično pripadnost, družbeni razred, stopnjo izobrazbe, spolno usmerjenost in invalidnost. Čeprav je spolno nasilje še vedno pogosto predstavljeno kot problem »moškega storilca in ženske žrtve«, nedavne študije niso odkrile nobenih ali le majhne razlike v razširjenosti med žrtvami pri fantih in dekletih v športu (Parent *in Fortier*, 2017; Vertommen *in dr.*, 2016). Študije kažejo, da mladi športniki, ki tekmujejo na mednarodni ravni, poročajo o več izkušnjah s spolnim nasiljem v športu kot športniki, ki tekmujejo na nižji ravni. Tudi ranljive podskupine, kot so LGTB-športniki, etnične manjšine in športniki invalidi, so bolj izpostavljene, da postanejo žrtve spolnega nasilja v športu.

— Kdo so storilci spolnega nasilja v športu?

Storilci spolnega nasilja so tako moški kot ženske in mladi ljudje. Trenerji in drugi člani spremstva so pogosto storilci spolnih zlorab, toda med vrstniki športniki je več storilcev spolnega nadlegovanja kot med trenerji (Mountjoy *in dr.*, 2016). Spolno nadlegovanje vrstnikov pogosto vključuje več kot enega storilca.

Kadar pa so v incidente spolnega nasilja nad otroki ali mladimi v športu vpleteni trenerji, so incidenti praviloma hujši (Vertommen *in dr.*, 2017).

Pro Safe Sport+ Put an end to sexual harassment and abuse against children in sport (Erasmus+)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

— Kateri so dejavniki tveganja za spolno nasilje v športu?

Za šport so značilne unikatne strukture in kulture, ki so prepletene z visoko toleranco naključnih incidentov fizičnega nasilja in poškodb (vse to je del »grobe in neskladne« igre) ter neenakih odnosov moči med trenerji in športniki ter avtoritarnega vodstva. Skupaj z razmerjem med spoloma, v katerem prevladujejo moški, pogosto potrebnimi fizičnimi stiki in strukturami nagrajevanja ti pogoji prispevajo k ozračju, ki je ugodno za spolno nasilje nad otroki in mladimi v športu.

V športu obstaja kontekst potencialnega tveganja, npr.:

- ▶ garderobe,
- ▶ tuširnice,
- ▶ skupna uporaba vozil,
- ▶ prenočitve med trening kampi ali tekmovanji.

Kljub temu zelo malo ljudi šport povezuje s spolnim nasiljem. Med organizacijske dejavnike, ki vplivajo na povečano tveganje za spolno nasilje in nadlegovanje, sodijo: športna kultura, v kateri se dopušča neprimerno spolno vedenje; opazovalci ignorirajo znake ali molče odobravajo; sprejemanje diskriminacije in neenakosti spolov (Mountjoy *in dr.*, 2016).

Razkrivanje izkušenj spolnega nasilja v športu ni preprosto. Tabu je morda celo večji kot v drugih okoljih, saj naj bi bili športniki močni, ranljivost pa velja za slabost.

Brezmejne ambicije mlade perspektivne športnike izpostavijo ranljivosti in ohranjajo skrivnost, ki jo je uvedel storilec, saj se otrok boji negativnih posledic (na primer, da mora zapustiti šport) ob razkritju skrivnosti.

— Ali obstaja v nekaterih športih več tveganja kot v drugih?

Razširjeno je mnenje, da je v športih, kjer prihaja do fizičnih stikov, in/ali individualnih športih večje tveganje kot v drugih. Vendar pa do danes ni znanstvenih dokazov, da bi to držalo.

Količina oblačil, pokrivala, dotiki in vrsta športa niso dejavniki tveganja za spolno nadlegovanje ali zlorabo v športu (Fasting, K. *in dr.*, 2004).

— Kakšen je vpliv?

Na podlagi študij zunaj športa vemo, da ima doživljanje spolnega nasilja v otroštvu ali pri mladostnikih lahko uničujoč vpliv na kratkoročno in dolgoročno fizično, psihološko ter socialno zdravje. Bolezen in poškodbe, padec zmogljivosti, motnje hranjenja, posttravmatska stresna motnja, samopoškodbe, nizka samozavest, vedenjske težave, učne težave, motnje izločanja, moteče, impulzivne motnje nadzora in vedenja, težave z navezanostjo, tesnoba, depresija in večje tveganje za samomor – vse to so možni izidi spolnega nasilja. Nobenega razloga ni za domnevo, da doživljanje tega v športu vodi do manj resnih posledic kot spolno nasilje zunaj njega.

Spolno nasilje ima organizacijski vpliv.

Škoda v ugledu, opustitev športa in izguba sponzorstva so le nekateri negativni izidi na organizacijski ravni.

— Ključne reference

Basile, K. *in dr.*, »Sexual violence surveillance: uniform definitions and recommended data elements (2.0)«, National Center for Injury Prevention and Control, Atlanta, 2014.

Svet Evrope, *Protection of Children against Sexual Exploitation and Sexual Abuse*, 2007.

Mednarodni olimpijski komite, Consensus Statement on Sexual Harassment and Abuse in Sport, Lausanne: IOC, 2007 (Opredelitve so posodobljene v konsenzu MOK 2016).

Mountjoy, M. *in dr.*, The IOC Consensus Statement: Harassment and abuse (non-accidental violence) in sport, *British Journal of Sports Medicine* 50, 2016, str. 1019–1029; <http://doi.org/10.1136/bjsports-2016-096121>.

Parent, S., Disclosure of sexual abuse in sport organizations: a case study, *Journal of Child Sexual Abuse* 20(3), 2011; <http://doi.org/10.1080/10538712.2011.573459>.

Parent, S. in Fortier, K., Prevalence of interpersonal violence against athletes in the sport context. *Current Opinion in Psychology* 16(16), 2017, str. 165–169; <http://doi.org/10.1016/j.copsyc.2017.05.012>.

Vertommen, T. *in dr.*, Profiling perpetrators of interpersonal violence against children in sport based on a victim survey, *Child Abuse & Neglect* 63, 2017, str. 172–182; <http://doi.org/10.1016/j.chiabu.2016.11.029>.

Vertommen *in dr.* (2016), Interpersonal violence against children in sport in the Netherlands and Belgium, *Child Abuse and Neglect*, 2016, str. 223–236. <http://doi.org/10.1016/j.chiabu.2015.10.006>.

Fasting, K., Brackenridge, C.H. in Sundgot-Borgen, J., Prevalence of sexual harassment among Norwegian female elite athletes in relation to sport type, *International Review for the Sociology of Sport*, let. 39, 2004, str. 373–386.

Pro Safe Sport+ Put an end to sexual harassment and abuse against children in sport (Erasmus+)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

PRAVNI IN REGULATIVNI OKVIRI

Katera zakonodaja, konvencije, regulativni okviri, standardi in smernice dobre prakse nam pomagajo pri preprečevanju spolnega nasilja nad otroki in mladimi ter odzivanju nanj?

— Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah (1989)

Konvencija Združenih narodov o otrokovih pravicah ima 54 členov, ki zajemajo vse vidike otrokovega življenja ter določajo državljanske, politične, ekonomske, socialne in kulturne pravice, do katerih so upravičeni vsi otroci in mladi povsod po svetu.

Vse evropske države so podpisnice in morajo o izvajanju poročati Odboru za otrokove pravice (CRC).

Vsak otrok in mladostnik ima pravice ne glede na svojo narodnost, spol, vero, jezik, sposobnosti ali kateri koli drug status. Konvencijo je treba gledati kot celoto: vse pravice so povezane in nobena pravica ni pomembnejša od druge. Pravica do sprostitev in igre (31. člen) ter pravica do svobode izražanja (13. člen) sta enako pomembni kot pravica do varstva pred nasiljem (19. člen) in pravica do izobraževanja (28. člen).

— Civilno in kazensko pravo

Civilno pravo je državna zakonodaja, ki ureja zasebne zadeve.

Kazensko pravo je skupek pravil in zakonov ter opredeljuje vedenje, ki ga vlada prepoveduje, ker ogroža javno varnost in blaginjo ter jima škoduje. Določa tudi kazni za kršitev zakona.

V nekaterih državah »zastaranje« določa časovno obdobje, v katerem mora posameznik, ki je bil žrtev spolnega nasilja, vložiti pritožbo. Za informacije si oglejte okvir razmer v svoji državi.

— Safe Sport International – Deklaracija in načela (2014)

Brunelova deklaracija določa načela, ki bi morala podpirati zaščito vseh športnikov, vključno z mladimi športniki, pred vsemi oblikami nasilja v športu.

— Konvencija Sveta Evrope Lanzarote (2007)

Konvencija Sveta Evrope o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolno zlorabo, znana tudi kot »Konvencija Lanzarote«, zahteva kriminalizacijo vseh vrst spolnih kaznivih dejanj nad otroki in mladimi. Določa, da države v Evropi in zunaj nje sprejmejo posebno zakonodajo ter ukrepe za preprečevanje spolnega nasilja, zaščito otrok žrtev in pregon storilcev. Odbor Lanzarote je organ, ustanovljen za spremljanje, ali pogodbenice učinkovito izvajajo Konvencijo Lanzarote. Najnovejše informacije o vseh državah, ki so ratificirale konvencijo Lanzarote, si lahko ogledate na:

www.coe.int/en/web/children/convention.

— Izjava o privolitvi Mednarodnega olimpijskega komiteja: nadlegovanje in zloraba (nenaključno nasilje) v športu (2016)

Nadgrajuje predhodno izjavo o privolitvi, nanašajočo se na spolno nadlegovanje in zlorabe v športu (2007), ter se posebej sklicuje na zaščito otrok in mladih. Leta 2016 je MOK okreplil smernice za mednarodne zveze in nacionalne olimpijske komiteje.

Pro Safe Sport+ Put an end to sexual harassment and abuse against children in sport (Erasmus+)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

— Mednarodni zaščitni ukrepi za otroke v športu (2014)

Leta 2001 je enota NSPCC za zaščito otrok v športu v Združenem kraljestvu razvila niz standardov za zaščito in varovanje otrok v športu, ki predstavljajo izhodišče za športne organe, ki jih financirajo vlade, da vzpostavijo ustrezne zaščitne ukrepe.

Nato je Unicef Združenega kraljestva vodil partnerstvo organizacij za določitev temeljnih sestavnih delov/stebrov zaščite, ki jih je treba vzpostaviti, da so otroci in mladi zaščiteni pred vsemi oblikami nasilja (vključno s spolnim nasiljem) v športu in prek njega. Ti zaščitni ukrepi so: politika, postopki za odzivanje, usposabljanje, komuniciranje, vprašanja enakosti, komuniciranje z otroki in mladimi ter poslušanje otrok in mladih, preprečevanje – varno novačenje in izbira/načrti varnih prireditev, spremljanje in vrednotenje. Preizkusilo jih je več kot 50 športnih organov po vsem svetu; veliko/večina teh jih sprejema. Leta 2016 je bil pripravljen dokument z navodili za organizacije.

Razmere v državi

- ▶ Otrokom se po Ustavi RS (1991) zagotavlja posebno varstvo pred gospodarskim, socialnim, telesnim, duševnim ali drugim izkoriščanjem in zlorabljanjem.
- ▶ Definicija spolnega nasilja je opredeljena v Zakonu o preprečevanju nasilja v družini.
- ▶ V Kazenskem zakoniku Republike Slovenije so opredeljena kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost otrok.
- ▶ Na podlagi Zakona o športu na področju strokovnega dela v športnih programih ne more skleniti delovnega razmerja oziroma opravljati dela na kakšni drugi pravni podlagi oseba, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost.

— Direktiva 2011/93/EU o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji

Direktiva med drugim vsebuje določbe, ki zagotavljajo, da je treba pri zaposlovanju osebe za poklicne ali organizirane prostovoljne dejavnosti, ki vključujejo otroke, preveriti kazensko evidenco. Direktivo najdete tukaj:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32011L0093>.

— Ključne reference

UNCRC 1989:

<http://www.ohchr.org/EN/ProfessionalInterest/Pages/CRC.aspx>.

Odbor za otrokove pravice:

<http://www.ohchr.org/EN/HRBodies/CRC/Pages/CRCIntro.aspx>.

Konvencija Sveta Evrope – Lanzarote 2007:

<http://www.coe.int/en/web/children/lanzarote-convention>.

Mednarodni zaščitni ukrepi za otroke v športu 2014:

<https://www.unicef.org.uk/sport-for-development/safeguarding-in-sport/>.

Standardi za zaščito in varovanje otrok v športu:

<https://thecpsu.org.uk/resource-library/2013/standards-for-safeguarding-and-protecting-children-in-sport/>.

Izjava o privolitvi Mednarodnega olimpijskega komiteja: nadlegovanje in zloraba (nenaključno nasilje):

<http://bjism.bmj.com/content/bjsports/50/17/1019.full.pdf>.

Načela Safe Sport International:

<http://www.safesportinternational.com/principles/>;

<https://www.unicef.org.uk/what-we-do/un-convention-child-rights/>.

Direktiva 2011/93/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. decembra 2011 o boju proti spolni zlorabi in spolnemu izkoriščanju otrok ter otroški pornografiji:

<http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/HTML/?uri=CELEX:32011L0093&from=EN>.

Unescova mednarodna listina Charte Internationale de l'Education Physique et du Sport:

http://www.unesco.org/education/educprog/eps/EP5français/EVENEMENTS/charte_internationale_de_l.htm.

Akcijski načrt Kazana s srečanja ministrov na šesti mednarodni konferenci ministrov in visokih uradnikov, odgovornih za športno vzgojo in šport (MINEPS VI), Kazan (13. in 15. julij 2017), (UNESCO):

<http://unesdoc.unesco.org/images/0025/002527/252725e.pdf>.

Pro Safe Sport+ Put an end to sexual harassment and abuse against children in sport (Erasmus+)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe

Kako prepoznati spolno nasilje

— Zakaj otroci in mladi o tem težko spregovorijo:

- ▶ v spolna dejanja jih lahko prisili nekdo, ki ima položaj zaupanja (moški ali ženska) in položaj moči, na primer trener, zdravnik, starejši soigralec ali vodja;
- ▶ lahko se čutijo ogrožene zaradi posledic, če komu povedo – bodisi da bodo prizadeli to osebo bodisi njeno družino;
- ▶ odrasla oseba jih lahko zapeljuje, z njimi vzpostavi čustveno povezavo, pridobi njihovo zaupanje, in morda celo verjamejo, da imajo z njo »resničen« odnos. Storiteli pogosto skušajo pridobiti tudi otrokovo družino in športno ekipo, zaradi česar se otroku zdi, da mu bodo še težje verjeli;
- ▶ pri športu so otroci in mladi odvisni od odrasle osebe glede izbire ali udeležbe na tekmovanju, pri nekaterih športih (npr. pri gimnastiki) pa so športniki odvisni od odrasle osebe glede varnosti in dobrega počutja. To za storilca, ki otroka želi pridobiti za spolne namene, pomeni veliko težavo;
- ▶ pri nadarjenih mladih, ki sanjajo o uspehu v športu, je to psihološko vez morda še težje prekiniti;
- ▶ morda se sramujejo in celo občutijo, da so na nek način odgovorni za to, kar se je zgodilo;
- ▶ v nekaterih športnih okoljih lahko obstaja kultura »inicijacijskih obredov«, ki vključujejo spolno nasilje. To lahko odrasli sankcionirajo ali pa ignorirajo, zaradi česar otrok težko spregovori proti starejšim vrstnikom.

Ne pozabite, da lahko spolno nasilje vključuje zlorabo s stikom ali brez njega in lahko vključuje zapeljevanje osebno ali na spletu. Kazalniki lahko vključujejo fizične, čustvene/psihološke in vedenjske opozorilne znake.

— Znaki spolnega nasilja

Najprej je pomembno prepoznati običajno spolno vedenje za različne stopnje razvoja. Nacionalno društvo za preprečevanje krutosti nad otroki (NSPCC) ima o tem nekaj koristnih informacij:

<https://www.nspcc.org.uk/preventing-abuse/keeping-children-safe/healthy-sexual-behaviour-children-young-people/>.

Vedenjski znaki spolnega nasilja lahko vključujejo:

- ▶ seksualizirano vedenje, ki je bistveno bolj napredno, kot bi običajno pričakovali za otroka določene starosti;
- ▶ spolno zanimanje za odrasle, otroke ali mlade zelo različnih starosti od njihove;
- ▶ nasilno ali agresivno spolno vedenje;
- ▶ kompulzivne navade;
- ▶ znake strahu pred določeno odraslo osebo;
- ▶ poročila šole ali športnega kluba, da njihovo vedenje vpliva na njihov napredek in dosežke;
- ▶ slab spanec;
- ▶ odmaknjenost;
- ▶ tvegano vedenje.

Fizični kazalniki:

- ▶ močenje postelje, uhajanje blata;
- ▶ spolno prenosljive bolezni;
- ▶ zloraba alkohola ali mamil.

Psihološki kazalniki:

- ▶ težave z duševnim zdravjem – tesnoba in/ali depresija;
- ▶ samopoškodovanje, misli o samomoru;
- ▶ motnje hranjenja.

Pro Safe Sport+ Put an end to sexual harassment and abuse against children in sport (Erasmus+)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

— Znaki pridobivanja žrtve za spolne namene in neprimernega vedenja pri odraslih ali mladih lahko vključujejo:

- ▶ posvečanje posebne pozornosti enemu ali več otrokom ali mladim;
- ▶ dajanje daril ali nudenje posebnih uslug;
- ▶ ponudbo za prevoz otroka ali mladostnika na treninge, tekme, prireditve/tekmovalna v gosteh;
- ▶ prijateljevanje z otroki ali mladimi, ki niso njihovi družinski člani, na družabnih omrežjih;
- ▶ preizkušanje meja spolno primernega vedenja, jezika ali humorja.

Znaki pri otrocih in mladostnikih vključujejo prej opisane, vendar lahko opazimo tudi, da otrok prejema draga darila, za katera nima pojasnila, ali pa je nenavadno skrivnosten glede tega, s kom se srečuje ali kam gre.

— Pridobivanje z namenom zlorabe

Otroke in mlade lahko odrasli ali drugi mladi zapeljujejo z namenom zlorabe. Zapeljevalno vedenje je težko ločiti od vedenja drugega posameznika v športnem okolju, ki mu otrok zaupa. Zapeljevalci lahko temu namenijo veliko časa, mesece ali celo leta, vzpostavljajo odnos z otrokovo družino, družabnim krogom, vključno s kolegi v športnih klubih. Lahko si pridobijo zaupne položaje in postanejo neprecenljivi člani kluba/športa. Zapeljevanje lahko poteka prek spleta in vključuje nekontaktne zlorabe. Zato je tako pomembno, da imajo športni klubi in prizorišča **kodekse ravnanja ali vedenja** za vse odrasle in mlade tako na spletu kot tudi zunaj spletnega okolja. Ti kodeksi bi morali jasno določiti, kaj je sprejemljivo in nesprejemljivo vedenje. Za več informacij glejte:

https://www.researchgate.net/publication/37327383_The_grooming_process_in_sport_Case_studies_of_sexual_harassment_and_abuse.

— Ključne reference

Spletno mesto Pro Safe Sport: www.coe.int/sport/PSS.

Mednarodni olimpijski komite je pripravil pisne in filmske vire za pomoč odraslim (trenerjem in športnim zvezam) pri vzpostavljanju zaščite za športnike vseh starosti ter prepoznavanju in odzivanju na spolno nadlegovanje in zlorabo:

<http://sha.olympic.org/home.html>;
<https://hub.olympic.org/safeguarding/>.

Enota za zaščito otrok v športu pri NSPCC ima spletno mesto s številnimi koristnimi viri za pomoč staršem in odraslim v športu pri prepoznavanju in odzivanju na vrsto pomislekov glede spolnega nasilja:

<https://thecpsu.org.uk/resource-library/2017/sexually-harmful-behaviour-by-young-people-in-sport/>;
<https://thecpsu.org.uk/resource-library/2015/webinar-understanding-grooming-for-abuse/>;
<https://www.nspcc.org.uk/preventing-abuse/child-abuse-and-neglect/child-sexual-exploitation/>.

— Ključna sporočila

Otroci in mladi običajno ne povejo, ampak se zanašajo na odrasle, da bodo opazili znake pri njih in v vedenju oseb, ki jih zlorablja. Bistveno je, da športni organi vzpostavijo kodekse ravnanja, ki določajo sprejemljivo in nesprejemljivo vedenje odraslih ter mladih:

- ▶ za otroke ali mladostnike privolitev v spolni odnos NE VELJA;
- ▶ spolno zlorabo otroka ali najstnika lahko zagrešijo moški, ženske, najstniki, fantje in dekleta;
- ▶ otroci in mladi imajo jasne meje, ko gre za njihovo telo, in te meje je treba spoštovati;
- ▶ otroci in mladi imajo pravice in te morajo biti v središču vseh dejavnosti;
- ▶ uspeh pripada športniku. Trenerji in spremstvo opravljajo svoje delo in/ali podpirajo otroka ali mladostnika;
- ▶ šport je ENO izmed mnogih okolij, v katerih se razvijajo otroci in mladi, ne pa tudi EDINO. Družina, prijatelji in šolsko okolje morajo biti del športnikovega življenja, tudi ko napreduje na višje ravni v športu;
- ▶ otroci in mladi imajo sanje, mnenja, zamisli in jasen glas o vsem, kar jih zadeva. Treba jim je prisluhniti in jih upoštevati pri vsem, kar je povezano z njihovim lastnim razvojem;
- ▶ pomoč poiščemo, če si zlomimo kost – pomoč lahko poiščemo tudi, če čutimo čustveno bolečino.

— Spolno škodljivo vedenje pri mladih

Večina ljudi se ne zaveda, da mladi izražajo spolno škodljivo vedenje. Ocenjuje se, da približno tretjino spolnih zlorab zagrešijo drugi otroci in mladi (vir: Hackett, S., 2014, Children and young people with harmful sexual behaviours). Bistveno je, da se odrasli v športu zavedajo znakov in se znajo odzvati.

V športu so poročali o primerih obredov iniciacije ali »sojenja« v športnih ekipah, ki so vključevali spolno nasilje in škodljivo vedenje. To vpliva na žrtve, prisotne osebe in življenje mladih storilcev. Obravnavati jih je treba kot kršitve kodeksov in kot potencialno kazniva dejanja.

Pro Safe Sport+ Put an end to sexual harassment and abuse against children in sport (Erasmus+)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

Odziv na sum ali obtožbe glede spolnega nasilja

— Preprečevanje spolnega nasilja v športu in prek njega

Vsi, ki se ukvarjajo s športom za otroke in mladino, potrebujejo dostop do informacij in izobraževanja, kar jim pomaga:

- ▶ sprejeti praktične ukrepe za ustvarjanje varnega, prijetnega, na otroka osredotočenega, zaupanja vrednega okolja;
- ▶ prepoznati nevarnosti v zvezi z otroki in mladimi, ki so lahko izpostavljeni spolnemu nasilju, in se na to primerno odzvati.

— Kako se odzvati, če sumite, da je otrok ali mlada oseba žrtev spolnega nasilja, ali če vas skrbi vedenje kolega

Vsi morajo biti seznanjeni s politiko in postopki svoje organizacije ter vedeti, komu sporočiti o skrbah znotraj in zunaj organizacije.

Zakonske zahteve za poročanje o sumu glede spolnega nasilja oz. domnevnih obtožb

V Sloveniji je obvezna prijava spolnega napada na otroka, ki velja za vse državljane Republike Slovenije, saj gre za zagroženo kazen nad petimi leti zapora, kar velja za težje kaznivo dejanje.

— Nacionalne organizacije bi morale imeti:

- ▶ pisno politiko o varovanju otrok in mladih;
- ▶ kodekse vedenja za odrasle in mlade;
- ▶ pisne postopke za odzivanje na vse skrbi glede otrok in mladih, tudi kadar sami razkrijejo spolno nasilje;
- ▶ pritožbe in disciplinske postopke;
- ▶ določeno osebo za zaščito otrok, s katero znajo vsi stopiti v stik.

Športni klubi morajo zagotoviti najmanj to, da se otroci zavedajo svojih pravic in poznajo vse telefonske številke za pomoč, na katere se lahko obrnejo, ter poskrbeti, da ljudje v klubu vedo, komu naj sporočijo svoje sume.

Različne države imajo zelo različna minimalna pričakovanja. Za odzivanje na sum glede otrok ali mladih v športnih organizacijah niso vedno na voljo politike in postopki, zato morajo športni vaditelji/trenerji vedeti, kaj je na voljo, na primer kontakti pristojnih organov in telefonske linije za pomoč otrokom/odraslim.

— Izmenjava informacij in zaupnost

- ▶ Poročila naj bodo zaupna in jih delite samo po načelu »poznati samo nujno potrebne podatke«.
- ▶ Pristojni organi bodo svetovali, s kom deliti podatke, če se vključijo.

Pro Safe Sport+ Put an end to sexual harassment and abuse against children in sport (Erasmus+)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

— Kako se odzvati, če vam otrok ali mladostnik pove, da je bil zlorabljen: kaj storiti in česa ne storiti

Ne pozabite, da je večini otrok izredno težko povedati, da so doživeli spolno nasilje.

Zelo pomembno je, da:

- ▶ ostanete mirni in ne pokažete šoka ali neodobravanja;
- ▶ pozorno poslušate, kaj otrok ali mladostnik govori;
- ▶ otroka ali mladostnika pomirite, da je naredil prav, da je povedal, in da to, kar se je zgodilo, ni njegova krivda;
- ▶ otroku ali mladostniku poveste, da mu verjamete;
- ▶ dovolite otroku ali mladostniku, da sam prosto obnovi, kar želi povedati;
- ▶ samo postavljate vprašanja, ko je treba razjasniti nekaj, česar morda niste razumeli – ne pozabite, da bo z otrokom ali mladostnikom morda treba ponovno opraviti razgovor v okviru kazenske preiskave zakonite agencije;
- ▶ se izogibate kakršnim koli obljubam, ki jih morda ne boste mogli izpolniti, na primer, da boste kaj, kar otrok ali mladostnik pove, držali v tajnosti, nato pa boste morali to povedati naprej;
- ▶ poveste otroku ali mladostniku, kakšen je naslednji korak;
- ▶ zagotovite informacije o drugih virih pomoči, kot so telefonske številke za pomoč otrokom;
- ▶ poročilo čim prej posredujete osebi, odgovorni za zaščito otrok. Če ta oseba ni na voljo, podatke posredujete zakonskim agencijam, ki lahko ukrepajo s preiskavo obtožb in zagotovijo varnost otroka ali mladostnika. Upoštevajte njihov nasvet, kdo naj stopi v stik z otrokom ali starši mladostnika.

— Pritožbe in disciplinski postopki

Uspešne kazenske pregonе je še vedno zelo težko doseči tudi z najsodobnejšimi sistemi, saj je pri ranljivih žrtvah težko doseči, da dvom popolnoma izgine, zlasti zato, ker spolno nasilje pogosto poteka v tajnosti. Nacionalne organizacije so zato odgovorne za obravnavanje obtožb zoper svoje osebe in prostovoljce.

Zato morajo razviti politike in postopke za obravnavanje kršitev kodeksov ravnanja, ki so poštene zaradi:

- ▶ pritožbenih postopkov;
- ▶ disciplinskih obravnav;
- ▶ pritožb;
- ▶ prizivov.

— Ukrepajte glede svojih skrbi:

- ▶ poznati morate postopek svoje organizacije in vedeti, komu prijaviti skrbi v športu in zunaj njega;
- ▶ čim bolj podrobno beležite dejstva in opažanja, ne sodb;
- ▶ zagotovite, da je evidenca dovolj jasna, da lahko podatke prikličete ob morebitnih prihodnjih kazenskih postopkih;
- ▶ vedeti morate, na koga se lahko po potrebi obrnete zunaj organizacije.

Odziv – sledite svojim postopkom.

Beleženje – uporabite obrazec za poročanje (če ga imate), čim podrobneje beležite dejstva, opažanja, ne sodb.

Prijava – svoje skrbi posredujte osebi, zadolženi za zaščito – bodisi na nacionalni bodisi lokalni ravni, odvisno od strukture vašega športa. Če take osebe ni in/ali gre za nujen primer, svoje skrbi posredujte zakonitim agencijam.

— Pomoč otroku ali mladostniku in drugim prizadetim

Športni organi in zakonske agencije morajo zagotavljati informacije o lokalnih in državnih službah za žrtve, njihove družine ter druge, ki so bili prizadeti.

— Priprava na učinke in posledice, vključno s ponovno viktimizacijo

Vzdrževanje pristopa, ki se osredotoča na otroka in mladostnika

- ▶ Poskrbite, da se otroci ne bodo znova viktimizirali ob odzivih drugih ljudi.
- ▶ Zagotovite jim podporo in podatke o drugih prizadetih, da bodo razumeli odločitve organizacije in/ali zakonitih agencij.

Pro Safe Sport+ Put an end to sexual harassment and abuse against children in sport (Erasmus+)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

PREPREČEVANJE SPOLNEGA NASILJA

Preprečevanje spolnega nasilja nad otroki in mladimi v športu in prek njega

— Če zaščitni ukrepi niso vzpostavljeni, kaj lahko povzroči ranljivost športnega okolja, da pride do nasilja?

- ▶ Med odraslimi ali mladimi voditelji na zaupanja vrednih položajih v športu morda ne obstajajo urejene meje glede odnosov na spletu in zunaj spletnega okolja. Zanje morajo veljati kodeksi ravnanja, tako da vsi dobro poznajo meje.
- ▶ Pri športu je ta urejenost manjša kot pri bolj formalnih ustanovah, kot so šole.
- ▶ V glavnem ga vodijo prostovoljci, ki morda nimajo dostopa do informacij, usposabljanja in podpore, potrebne za vzpostavitev zaščitnih ukrepov; se ne zavedajo kazalnikov spolnega nasilja; in morda niso prepričani, kako se odzvati na pomisleke ali obtožbe.
- ▶ Fizični stik kot del treninga lahko predstavlja priložnosti za neželene stike, če ni urejen.
- ▶ Kultura v športu pomeni, da so bili tako imenovani obredi iniciacije, ki so obsegali spolne zlorabe, sprejeti kot del športa in vanje se ni dvomilo ali se jih dojemalo kot kazniva dejanja. Ti lahko tudi travmatizirajo otroke in mladostnike ter odrasle, ki so priča takemu dogajanju.

Kadar ocena tveganja vključuje spolno nasilje ali spolno neprimerno vedenje, za kar je morda potrebna strokovna ali forenzična ocena, je treba nasvet poiskati pri zakonitih agencijah.

— Vzpostavitev praktičnih preventivnih ukrepov

Ustvarjanje kakovostnega otroškega okolja, kjer otroci in mladi razumejo svoje pravice ter se samozavestno pogovarjajo o stvareh, ki jih skrbijo, je nujno za preprečevanje spolnega nasilja.

Starši morajo zastavljati vprašanja o:

- ▶ kvalifikaciji trenerjev;
- ▶ izkušnjah osebja/prostovoljcev;
- ▶ preverjanju preteklosti osebja/prostovoljcev.

»Če denarnice ali torbice ne bi pustili skupini neznancev, ki jih ne poznate in se z njimi še niste srečali, koliko večjo vrednost ima vaš otrok?«

(Anne Tiivas, Westminster Media Forum, Oktober 2017)

— Preventivni ukrepi

V prejšnjih informativnih listih smo govorili o korakih, ki jih je treba sprejeti za preprečevanje spolnega nasilja v športu, in o odzivu na sum. Za organizacije glejte informativni list 4.

Primer dobre prakse, kakšne zaščitne ukrepe je treba vzpostaviti in kako to storiti, so Mednarodni zaščitni ukrepi za otroke v športu in spremna navodila za vodstvene organe športa. Te je preizkusilo več kot 50 organizacij, od nacionalnih olimpijskih komitejev do manjših organizacij za razvoj športa.

Pro Safe Sport+ Put an end to sexual harassment and abuse against children in sport (Erasmus+)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

Tveganja za vse oblike zlorabe se povečujejo z uspešnostjo otroka ali mladostnika, ko:

- ▶ otroci in mladi začnejo potovati stran od doma in od običajnih zaščitnih ukrepov;
- ▶ so nadarjeni in elitni mladi za uspeh in izbor odvisni od svojih trenerjev ter spremstva;
- ▶ je za elitni šport značilen pristop »zmaga za vsako ceno«. Nadarjeni otroci in mladostniki postopoma vstopajo v svet uspešnosti odraslih, kjer so »pogosto otroci po starosti, po načinu življenja pa odrasli. To se imenuje zmeda statusa.« (vir: Safeguarding YouthSport-ICES 2015 – www.safeguardingyouthsport.eu);
- ▶ otroci in mladostniki niso dovolj ozaveščeni ter je sprejetih premalo ukrepov za njihovo zaščito. Tak primer so mladi invalidi, ki so lahko odvisni od odraslih, ki jih zlorablajo zaradi sodelovanja in napredovanja v športu, mlade LGBT-osebe, ki so lahko diskriminirane, na primer njihova spolna usmerjenost se lahko napačno dojema kot spolno tveganje.

— Ocena organizacijskega tveganja

Športne organizacije morajo prepoznati potencialna tveganja kot del dobrega upravljanja. Del tega procesa mora biti varovanje tveganj, pa tudi zdravje in varnost. Šport bi moral razvijati in vzdrževati registre tveganj. Oboje bi moralo zajemati ocene tveganja in opisovati kontrole za zmanjšanje ali odstranjevanje morebitnih nevarnosti ali tveganj. Za športne prireditve je treba izdelati zaščitne načrte, ki ustrezajo ravni tekmovanja.

Vir: <https://thecpsu.org.uk/resource-library/2015/safe-sports-events-management-tool/>.

— Ocenjevanje tveganj, ki jih predstavljajo posamezniki

To je lahko del postopka zaposlovanja, pri katerem zaščitni pregledi razkrijejo pomisleke glede primernosti posameznika za delo z otroki.

Prav tako se lahko pojavijo skrbi med zaščito ali po njej ali po preiskavi glede varnosti. Športne organizacije bodo morda morale oceniti tveganje in/ali primernost. To mora vključevati strukturiran pristop k ocenjevanju, utemeljen z dobro prakso, ki organizaciji omogoča sprejemanje utemeljenih in obrambnih odločitev. Primeri tega so:

<https://thecpsu.org.uk/resource-library/2015/rfl-interview-risk-assessment-checklist/>;

<https://thecpsu.org.uk/resource-library/2013/safe-recruitment-and-election-procedures/>.

— Osem zaščitnih ukrepov

Mednarodni zaščitni ukrepi za otroke v športu so:

- ▶ razvoj vaše politike;
- ▶ postopki za odzivanje na skrbi glede zaščite;
- ▶ svetovanje in podpora;
- ▶ zmanjševanje tveganj za otroke in mlade;
- ▶ smernice za vedenje;
- ▶ zaposlovanje, usposabljanje in komuniciranje;
- ▶ sodelovanje s partnerji;
- ▶ spremljanje in vrednotenje.

Navodila nudijo postopno pomoč in praktične nasvete ter primere različnih organizacij po vsem svetu, ki so sodelovale v pilotnem projektu. Navodila so navedena spodaj.

— Ključne reference

Novi viri MOK »Safeguarding athletes from harassment and abuse in sport«, priročnik MOK za mednarodne organizacije in NOK:

<http://sha.olympic.org/home.html>.

Spodaj najdete sporočilo za javnost IOC, povezano s predstavitvijo. Neposredna povezava do spletnega mesta z orodji je tukaj:

<https://hub.olympic.org/safeguarding/>.

Prenesite vire o zaščitnih ukrepih:

<https://www.unicef.org.uk/?s=International+Safeguards+for+Children+in+Sport>.

Prenesite opombe k smernicam:

<https://www.unicef.org.uk/?s=International+Safeguards+for+Children+in+Sport>.

Nizozemski olimpijski komite in Nizozemska športna konfederacija (NOC*NSF) od leta 1996 razvijata politike in prakse za preprečevanje tako imenovanega spolnega zastraševanja v nizozemskem športu.

Pravilnik o spolnem zastraševanju:

<http://www.nocnsf.nl/stream/toolkit-seksuele-intimidatie>.

Okvir politike, varno in spoštljivo športno okolje:

<https://sportplezier.nl>.

Nacionalni akcijski načrt: Avstrijski pristop k boju proti seksualiziranemu nasilju v športu:

http://www.100sport.at/de/menu_main/news/newsshow-bm-klug-initiiert-strategiegruppe.

Vodnik za preprečevanje spolnega nadlegovanja v športu na Češkem:

<http://www.olympic.cz/upload/files/g9vmztko05-prevence-sex-ob-tezovani.pdf>.

Orodje Play by the Rules je leta 2001 razvilo Južnoavstralsko ministrstvo za šport in rekreacijo kot interaktivno spletno mesto za izobraževanje in informacije o diskriminaciji, spolnem nadlegovanju in zaščiti otrok v športu:

<https://www.playbytherules.net.au>.

Irski svet za šport in Svet za šport Severne Irske sta leta 2000 objavila etični kodeks in dobre prakse za otroke v športu:

http://www.irishsportsCouncil.ie/Participation/Code_of_Ethics/Code_of_Ethics_Manual/.

Pro Safe Sport+ Put an end to sexual harassment and abuse against children in sport (Erasmus+)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

IZOBRAŽEVANJE IN OZAVEŠČANJE

Kako ozaveščati o spolnem nasilju v športu in kako odpreti temo za razpravo

»Vsak, ki je v stiku z otroki, ima svojo vlogo pri njihovi zaščiti. To lahko stori samozavestno in učinkovito le, če se zaveda, ima potrebno razumevanje in priložnost razviti, vaditi in izvajati ključne spretnosti. Organizacije, ki izvajajo športne dejavnosti za otroke, so odgovorne za zagotavljanje možnosti usposabljanja in razvoja za osebe in prostovoljce.« UNICEF zagotavlja kakovosten vir, ki je na voljo za uporabo vsem organizacijam:

<https://www.unicef.org.uk/wp.content/uploads/2014/10/International-Safeguards-for-Children-in-Sport-version-to-view-online.pdf>

Vsem, ki delajo z otroki in mladimi v športu, je treba zagotoviti možnosti za izobraževanje in učenje, da:

- ▶ razumejo znake spolnega nasilja;
- ▶ vedo, kako se odzvati;
- ▶ vedo, kako poročati o svojih sumih.

Ljudje s pomembnejšimi odgovornostmi za zaščito otrok potrebujejo izobrazbo in podporo za izpolnjevanje svojih vlog.

— Usposabljanje za ljudi, ki izvajajo izobraževanje o spolnem nasilju

Ljudje, ki izvajajo izobraževanje o spolnem nasilju, morajo biti izkušeni trenerji zaradi občutljivosti teme in sposobnosti obvladovanja potreb odraslih učencev.

— Izbira pravega usposabljanja

V številnih državah je dostop do e-učenja namenjen osnovnim informacijam za številne učence. To se na splošno uporablja kot uvod v zaščito, vključno pred spolnim nasiljem.

Naslednje stopnje v usposabljanju so:

- ▶ uvodno;
- ▶ osnovno;
- ▶ specialistično;
- ▶ stalni strokovni razvoj.

Vsem zaposlenim in prostovoljcem, ki delajo neposredno z mladimi, bi moralo biti omogočeno, da se udeležijo osebnega izobraževanja. Pri osnovnem usposabljanju se naučijo:

- ▶ kako prepoznati znake nasilja;
- ▶ kako se odzvati na sume;
- ▶ kako nasilje prijaviti.

Usposabljanje mora biti prilagojeno določenim vlogam, kot je treniranje.

Vir:

<https://thecpsu.org.uk/training-events/basic-safeguarding-training/>;

<http://www.ukcoaching.org/site-tools/workshops/about-our-workshops/safeguarding-and-protecting-children>.

Specialistično usposabljanje

Ko nacionalne športne organizacije ali klubi določijo ljudi za varovalne vloge, morajo ti imeti specialistično izobrazbo.

Stalni strokovni razvoj

Trenerji in drugi, ki delajo neposredno z otroki, morajo imeti dostop do priložnosti za posodabljanje svojega znanja. Temu bi lahko rekli stalni strokovni razvoj. Teme lahko vključujejo spletno zlorabo, delo z elitnimi športniki ali homofobično ustrahovanje.

Spletno mesto:

<https://thecpsu.org.uk/training-events/continual-professional-development/>.

Pro Safe Sport+ Put an end to sexual harassment and abuse against children in sport (Erasmus+)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

— Ključni premisleki za ozaveščanje

- ▶ Bodite jasni glede narave vprašanja in tega, zakaj je to težava – zagotovite ustrezna dokazila in študije primerov, da zadevo podkrepite.
- ▶ Bodite jasni glede rezultatov/sprememb, ki jih želite videti, in poskrbite, da je to realno in dosegljivo.
- ▶ Prepoznajte potencialne partnerje/podpornike.
- ▶ Jasno povejte, kdo je vaše občinstvo – na primer otroci, mladina, starši, trenerji, splošna javnost ali vlada.
- ▶ Dogovorite se o jasnih in preprostih sporočilih za svoje občinstvo.
- ▶ Odločite se, katere podpirne materiale želite ustvariti in za koga – dogovorite se o proračunu in stroških za različne elemente, raziščite pretekle kampanje na svojo temo in ugotovite, kaj je pri njih dobro delovalo.
- ▶ Odločite se za komunikacijske metode, ki jih želite uporabiti; spletna stran, tiskani materiali ali družbeni mediji.
- ▶ Posvetujte se s ključnimi deležniki.
- ▶ Dogovorite se, kako se bo uspeh spremljal in ocenjeval že na začetku.
- ▶ Dogovorite se o časovnem okviru in tem, kdaj se bo akcija končala.
- ▶ Če organizacija organizira kampanjo za ozaveščanje, mora biti sposobna zagotoviti podporo. Če mlado osebo spodbujate k razkritju s pomočjo kampanje, vendar ne morete zagotoviti potrebne podpore, lahko povzročite več škode kot nudite pomoči.

— »Začni govoriti« (Start to talk): poziv h koncu spolne zlorabe otrok v športu

Ocenjuje se, da je v Evropi približno vsak peti otrok žrtev ene od oblik spolnega nasilja. Na žalost se o spolni zlorabi redko poroča in se jo pogosto prikriva.

»Začni govoriti« (Start to talk) je poziv klubom, zvezam, športnim voditeljem, trenerjem, športnikom, otrokom in njihovim družinam, naj prispevajo k preprečevanju spolnih zlorab otrok v športu in odzivanju nanje. Tisti, ki se pridružijo razpisu, se zavežejo, da bodo sprejeli konkretne ukrepe za zaščito otrok in športa pred zlorabami. »Začni govoriti« je del dela Sveta Evrope za pravice otrok in njihovo zaščito pred nasiljem. Podpira izvajanje Konvencije Sveta Evrope o zaščiti otrok pred spolnim izkoriščanjem in spolnim zlorabljanjem.

Spletno mesto: www.starttotalk.org.

— Posebni premisleki o občutljivih temah, vključno s kampanjami o spolnem nasilju

- ▶ Poskrbite, da boste pri oblikovanju ter razvoju kampanje in virov vključili strokovnjake.
- ▶ Kadar vire razvijate za otroke in mladostnike, morajo: biti starosti in razvoju primerni; upoštevati kulturne vidike; biti dostopni v varnem in podpornem okolju. Pri majhnih otrocih bi to moralo vključevati starše ali druge zaupanja vredne odrasle, kot so učitelji, usposobljeno osebje/prostovoljci. Pred uvedbo jih je treba tudi preizkusiti pred občinstvom.
- ▶ Otroke, mladino in odrasle, ki jih tematika lahko prizadene, je treba usmeriti k virom informacij in pomoči, kot so telefonske številke zaupnih linij za pomoč in specializirane agencije.
- ▶ Kadar razvijate programe izobraževanja in usposabljanja, jih morajo izvajati ljudje, ki so ustrezno izučeni in/ali kvalificirani.

— Spletno središče virov Pro Safe Sport +

Spletno središče Pro Safe Sport + je spletno mesto, namenjeno razvoju preventivnih in zaščitnih politik ter ukrepov v Evropi. Zagotavlja konkretne nasvete in spodbuja obstoječa orodja za ozaveščanje ter vire za krepitev zmogljivosti, s katerimi podpira javne organe, športne organizacije in druge zainteresirane deležnike pri njihovih prizadevanjih za preprečitev spolnih zlorab otrok v športu. Naveden je velik izbor praks in pobud, ki obravnavajo šest strateških področij delovanja:

- ▶ razvoj in izvajanje strategije za zaščito otrok;
- ▶ izobraževalne programe;
- ▶ pobude za ozaveščanje;
- ▶ kodekse ravnanja in etične kodekse;
- ▶ zmanjševanje tveganja;
- ▶ podpirne sisteme in upravljanje primerov.

Spletno mesto: www.coe.int/sport/PSS/.

Pro Safe Sport+ Put an end to sexual harassment and abuse against children in sport (Erasmus+)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

Implemented
by the Council of Europe

Svet Evrope je vodilna organizacija za varovanje človekovih pravic v Evropi. Sestavlja ga 47 držav članic, vključno z vsemi članicami Evropske unije. Vse države članice Sveta Evrope so podpisnice Evropske konvencije o človekovih pravicah – pogodbe, ki je namenjena varovanju človekovih pravic, demokracije in pravne države. Evropsko sodišče za človekove pravice nadzoruje izvajanje Konvencije v državah članicah.

www.coe.int

Evropska unija je edinstveno gospodarsko in politično partnerstvo 28 demokratičnih evropskih držav. Njeni cilji so mir, blaginja in svoboda za 500 milijonov državljanov – v pravičnejšem in varnejšem svetu. Za njeno učinkovitost so države EU ustanovile organe, ki vodijo EU in sprejemajo njeno zakonodajo. Glavni so Evropski parlament (ki zastopa prebivalce Evrope), Svet Evropske unije (zastopa nacionalne vlade) in Evropska komisija (zastopa skupni interes EU).

<http://europa.eu>

European Commission (Erasmus+) & Council of Europe (Enlarged Partial Agreement on Sport)

REPUBLIKA SLOVENIJA
**MINISTRSTVO ZA IZOBRAŽEVANJE,
ZNANOST IN ŠPORT**

Funded
by the European Union
and the Council of Europe

EUROPEAN UNION

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Implemented
by the Council of Europe